

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Margity Fridovej a členov senátu JUDr. Heleny Haukvitzovej a Mgr. Ľubomíry Kúdelovej v právnej veci žalobcu: **R., K.**, IČO: X., (predtým: R., K.), zast. J., advokátkou, D., proti žalovanému: **A., D.**, IČO: X., zast. J., advokátom, M., o zaplatenie 49 900,20 Sk istiny s príslušenstvom, na dovolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 22. septembra 2005 sp. zn. 11 Cob 265/04, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 11 Cob 265/04 zo dňa 22. septembra 2005 **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Bratislava I rozsudkom zo dňa 1.6.2001 č. k. 26 Cb 329/00-55 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 49 900,20 Sk istiny s 19 % úrokom z omeškania od 1.4.2000 do zaplatenia, ako aj náhradu trov konania, ktoré vznikli žalobcovi vo výške 6496 Sk.

V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že mal nepochybne preukázané, že dňa 3.3.1997 účastníci uzavreli podľa § 630 Obchodného zákonníka zmluvu o nájme dopravného prostriedku – osobného motorového vozidla zn. M., E., na dobu určitú do 3.3.1999, ktorá bola predĺžená písomnou dohodou účastníkov do 31.3.1999 a následne došlo k uzavretiu kúpnej zmluvy a predaju vozidla. Z dôvodu zmeny vlastníka došlo i k vypovedaniu zmluvy o havarijnom poistení. Počas trvania zmluvy o nájme došlo k dvom poistným udalostiam dňa 27.2.1999 a dňa 30.3.1999. Poistné plnenia Č. mali byť vyrovnané spôsobom uvedeným v zmluve o nájme, avšak žalovaný si tieto plnenia ponechal a žalobcovi ich nevyplatil. V priebehu konania námietku žalovaného, že žalobca si svoje zmluvné podmienky, platiť nájomné riadne a včas, neplnil, vyhodnotil súd prvého stupňa ako účelovú obranu, pretože na tieto svoje tvrdenia žalovaný nepredložil žiadne dôkazy. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 OSP.

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie žalovaný a žiadal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmeniť a žalobu zamietnuť a priznať mu náhradu trov celého konania. V odvolaní poukázal na to, že žalobca v zmysle čl. V zmluvy neoznámil vznik poistných

udalostí včas, s poukazom na ust. § 633 Obch. zák. vzniesol námietku premlčania nároku žalobcu na náhradu nákladov opráv vozidla. Uviedol ďalej, že počas trvania zmluvy žalobca nezaplatil nájomné za mesiac marec 1999 vo výške 96 499,60 Sk, tiež neplatil nájomné riadne a včas podľa dohodnutých podmienok a zaplatil ho celkom o 58 dní neskôr. Za oneskorené zaplatenie nájomného vznikol žalovanému nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty vo výške 1 % denne z dlžnej čiastky nájomného a v rovnakej výške i zmluvná pokuta za oneskorené zaplatenie akontácie vo výške 76 425 Sk o 3 dni a ďalej úrok z omeškania vo výške 0,05 % denne v celkovej výške 48 602 Sk. Podaním doručeným súdu dňa 17.9.2001 si žalovaný voči žalobcovi uplatnil titulom započítania pohľadávku z titulu horeuvedenej zmluvnej pokuty len do výšky nároku uplatneného žalobcom, teda do výšky 49 900,20 Sk a doložil i doklady o platení nájomného žalobcom.

Krajský súd v Bratislave, ako súd odvolací, rozsudkom zo dňa 27.6.2002 č. k. 25 Cob 329/01-133 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil, žalobu zamietol a priznal žalovanému náhradu trov celého konania vo výške 10 742 Sk. Odvolací súd dospel k záveru, že zmluva o nájme dopravného prostriedku bola za žalovaného podpísaná len jedným členom predstavenstva I., pričom podľa údajov obchodného registra v čase podpísania zmluvy bol potrebný na takýto úkon podpis dvoch členov predstavenstva. Z uvedených dôvodov nájomná zmluva je neplatná, nemohol teda žalobcovi z nej vzniknúť nárok na peňažné plnenie. K pohľadávke na započítanie odvolací súd uviedol, že táto je síce započítateľná, dôvodná i určitá, avšak z dôvodu neplatnosti nájomnej zmluvy, nemohla žalovanému takáto pohľadávka vzniknúť. O trovách konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 2 OSP v spojení s ust. § 142 ods. 1 OSP.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal v zákonnej lehote dovolanie žalobca a žiadal rozsudok Krajského súdu v Bratislave zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Podstata dovolania spočívala v tom, že podpísanie nájomnej zmluvy za žalovaného I. ako generálnym riaditeľom je podľa § 20 ods. 2 Obč. zák. konaním obvyklým vzhľadom k jeho pracovnému zaradeniu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom zo dňa 30.4.2004 č. k. 6 Obdo 18/02-154 rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Konštatoval, že v čase uzavretia zmluvy o nájme I. mal byť vo funkcii generálneho riaditeľa žalovaného a v čase uzavretia zmluvy podľa údajov obchodného registra bol predsedom predstavenstva. Poukázal na ust. § 13 ods. 1, ako aj ust. § 15 Obch. zák., podľa ktorého, kto bol pri prevádzkovaní podniku poverený určitou činnosťou, je splnomocnený na všetky úkony, ku ktorým pri tejto činnosti dochádza, pričom spôsob poverenia nie je zákonom predpísaný. Vzhľadom na pracovné zaradenie I. s poukazom na ust. § 20 ods. 2 Obč. zák. sa javí, že bol osobou oprávnenou podpisovať zmluvy o nájme, pretože ide o bežný úkon obchodnej spoločnosti, čo by malo za následok platnosť právneho úkonu.

Po zrušení rozhodnutia krajského súdu dovolacím súdom a vrátení veci na ďalšie konanie, Krajský súd v Bratislave, ako súd odvolací, rozsudkom zo dňa 22.9.2005 č. k. 11 Cob 265/04-177 rozsudok Okresného súdu Bratislava I zo dňa 1.6.2001 č. k. 26 Cb 329/00-55 zmenil tak, že žalobu zamietol. Žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanému na účet právneho zástupcu žalovaného trovy prvostupňového, odvolacieho a dovolacieho konania vo výške 16 232 Sk do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že v priebehu celého konania bolo nesporne preukázané, a tiež nebolo medzi účastníkmi sporné uzavretie zmluvy o nájme dopravného prostriedku č. 1127/97 dňa 3.3.1997 podľa ust. § 630 a nasl. Obchodného zákonníka.

V tejto zmluve, ako aj vo Všeobecných zmluvných podmienkach, ktoré tvoria súčasť zmluvy, bola dohodnutá doba nájmu, výška nájmu, ukončenie nájmu a vzájomné práva a povinnosti účastníkov zmluvy. Uvedená zmluva bola za žalovaného podpísaná I., v tom čase predsedom predstavenstva a generálnym riaditeľom, ktorý mal oprávnenie na takýto úkon, a preto s poukazom na právny názor vyslovený v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, je uvedená zmluva platná a záväzná pre účastníkov.

Z uvedenej zmluvy i Všeobecných zmluvných podmienok vyplýva, že vozidlo bolo havarijne poistené so spoluúčasťou 5 %, najmenej 5000 Sk a v prípade vzniku poistnej udalosti na predmete nájmu rozdiel medzi výškou poistného plnenia a výškou skutočných nákladov na opravu nesie nájomca (žalobca) vrátane spoluúčasti. Na vozidle došlo k dvom poistným udalostiam. Za poistnú udalosť zo dňa 27.2.1999 bolo žalovanému priznané Č. poistné plnenie vo výške celkom 46 026 Sk, bola mu však poukázaná len suma 11 999 Sk a zvyšok vo výške 34 027 Sk bol poukázaný na úhradu nezaplateného poistného, ktoré žalovaný nezaplatil poisťovni. Výška poistného sa však podľa podmienok zmluvy premietla do nájomného plateného žalobcom. Z tejto sumy žalovaný žalobcovi zaplatil len 5505,80 Sk. K ďalšej poistnej udalosti došlo dňa 30.3.1999 a poistné plnenie vo výške 9380 Sk bolo opäť použité na úhradu žalovaným nezaplateného poistného. Celkom teda z oboch poistných udalostí žalovaný nezaplatil žalobcovi sumu 49 900,20 Sk, ktorej zaplataenia sa žalobca predmetnou žalobou domáhal. Z uvedeného je nesporné, že žalovaný svojím konaním porušil podmienky zmluvy, keď žalobcovi nezaplatil poskytnuté poistné plnenie, a teda nárok žalobcu je dôvodný.

Prílohou zmluvy o nájme bola i dohoda o nájmomnom, v ktorej bola dohodnutá výška a termíny úhrady nájmomného, pričom podľa čl. 7 bod 2.a/ zmluvy pri porušení povinnosti platiť včas a v dohodnutej výške nájmomné a poistné, môže žalovaný požadovať zmluvnú pokutu vo výške 1 % denne z dlžnej čiastky.

Žalovaný v konaní predložil súdu doklady (výpisy zo svojho účtu v banke) o tom, kedy bolo nájmomné pripísané na jeho účet a tento deň je teda podľa ust. § 339 ods. 2 Obch. zák. dňom, kedy žalobca svoju povinnosť zaplatiť nájmomné splnil. Z uvedených dokladov vyplýva, že platby nájmomného boli poukazované neskôr ako v deň ich splatnosti, celkom o 51 dní. Výška sankcie za oneskorenú úhradu nájmomného teda prevyšuje sumu uplatnenú žalobcom v tomto konaní. Poukázal v ďalšom na ust. § 97 ods. 1 OSP a § 98 OSP. Odvolací súd dospel k záveru, že žalobcov návrh je dôvodný a uplatnený vo výške 49 900,20 Sk. Nárok žalovaného je tiež odôvodnený podľa zmluvne dohodnutých podmienok, ako aj podľa článku 7, bod 2a Všeobecných zmluvných podmienok a tento článok je určitý. Pohľadávka žalovaného je spôsobilá na započítanie tak, ako to predpokladá ust. § 580 Obč. zák. v spojení s ust. § 358 Obch. zák. Žalovaný svoj nárok uplatnil len ako obranu proti žalobe, jeho pohľadávka neprevyšuje nárok žalobcu a tento kompenzačný prejav mal za následok zánik vzájomných pohľadávok účastníkov. Ak aj teda nárok žalobcu bol odôvodnený, vzhľadom na kompenzačnú námietku žalovaného, odvolací súd podľa ust. § 220 ods. 1 OSP napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 OSP v spojení s ust. § 142 ods. 1 OSP.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie podľa § 238 ods. 1 OSP, z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. Navrhol, aby dovolací súd odložil vykonateľnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia, zrušil rozsudok krajského súdu v celom rozsahu a vrátil vec tomuto súdu na ďalšie konanie. Namieta, že odvolací súd

nezohľadnil dôkazy a tvrdenia žalobcu preukazujúce, že zmluva o nájme, uzatvorená podľa Obchodného zákonníka, bola predĺžená do 31.3.1999 na základe ústnej dohody zmluvných strán. Účastníkom zmluvy nevznikla povinnosť zmeny a doplnky zmluvy o nájme uzatvárať písomnou formou. Žalobca predložil písomnú dohodu uzatvorenú so žalovaným o ukončení nájmu k termínu 31.3.1999. Poukazuje tiež na tú skutočnosť, že žalovaný prijal od poisťovne plnenie za poistné udalosti z 27.2.1999 a 30.3.1999 a priznal, že žalovanú sumu 49 900,20 Sk nezaplatil žalobcovi z dôvodu, že dlžil Č. poisťovne a túto sumu si poisťovňa započítala na dlžné poistné. Žalobca tvrdí, že neurčitá a nezrozumiteľná je aj kompenzačná námietka žalovaného z dôvodov, že platby boli vždy po dohode so žalovaným (čl. 6 bod 4 Všeobecných zmluvných podmienok, ďalej len VZP). V článku 8 bod 4/ VZP bolo dohodnuté, že pri ukončení zmluvy o nájme sú strany povinné vykonať vysporiadanie svojich práv a záväzkov písomnou formou. V dohode o ukončení nájmu k 31.3.1999 nie je uvedené, že žalovaný požaduje zmluvnú pokutu, pričom z nej nesporne vyplýva, že k vysporiadaniu došlo v celom rozsahu. Zánik zmluvy 31.3.1999, pri ktorom si žalovaný neuplatnil nárok, znamená aj zánik nároku na zmluvnú pokutu. Zmluvná pokuta nebola dohodnutá z akontácie, čo je zrejme z čl. 7 bod 2 písm. a/ VZP, v ktorom sa uvádza len nájomné. Spochybňuje aj určitosť a zrozumiteľnosť dohôd o zmluvnej pokute v čl. 7 bod 2a/ VZP, z ktorého nevyplýva výška dlžnej čiastky, z ktorej sa vypočítava zmluvná pokuta. Tvrdí, že námietka započítania v podaní žalovaného zo dňa 17.9.2001 je neurčitá, pretože nie je zřejmý základ, začiatok ani koniec omeškania. Dni omeškania v podaní žalovaného z 24.7.2001 „dôvody“ nezodpovedajú skutočnosti. Poukazuje ďalej na to, že v podaní žalovaného z 10.10.2000 – v odpore proti platobnému rozkazu žalovaný započítava nájomné za užívanie predmetu nájmu od 4.3.1999 do 29.3.1999 a nie zmluvnú pokutu. Je však nesporné, že nájom a kúpna cena boli kalkulované ako jeden celok za účelom úhrady celej ceny vozidla požadovanej žalovaným. V podaní zo 17.9.2001 žalovaný vzniesol námietku započítania svojej pohľadávky na zaplatenie zmluvnej pokuty 49 900,20 Sk. Odvolací súd sa týmito protirečivými procesnými úkonmi žalovaného nevysporiadal. Podľa názoru žalobcu je napadnutý rozsudok nezrozumiteľný, pretože nie je zřejmé, aká pohľadávka žalovaného bola uznaná ako kompenzačná námietka. Namieta, že odvolací súd nezohľadnil pri hodnotení kompenzačnej námietky v rámci obrany žalovaného podľa § 98 OSP žalovaný úrok z omeškania 19 % ročne od 1.4.2000 do zaplatenia. Namieta aj trovy konania. Odvolací súd priznal žalovanému nárok na náhradu trov konania – za úkon „odvolanie“, namiesto za jeden úkon, za tri úkony. Takýto postup žalovaného nezodpovedá účelnému bráneniu práva podľa § 142 ods. 1 OSP. Rovnako nie je splnená podmienka plného úspechu žalovaného v konaní, vzhľadom na to, že odvolací súd nezohľadnil uplatnený nárok žalobcu v časti úroku z omeškania. Všetky úkony žalobcu boli vykonané po vzájomnej dohode so žalovaným (zmluva o nájme, ako aj zmluva o predaji predmetu nájmu), pričom zo strany žalobcu nedošlo k omeškaniu s platením.

Žalovaný sa k dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 OSP), po zistení, že dovolanie je podľa § 238 ods. 1 OSP prípustné, prejednal dovolanie žalobcu podľa § 242 ods. 1 OSP a zistil, že je dôvodné. Vychádzal zo zistenia, že predmetom sporu je náhrada nákladov, ktoré si žalobca uplatnil vo výške 49 900,20 Sk s príslušenstvom v súvislosti so vznikom poistnej udalosti na základe zmluvy o nájme dopravného prostriedku č. 1127/97, ktorú účastníci uzavreli dňa 3.3.1997 podľa ust. § 630 a nasl. Obch. zák. Žalovaný ako prenajímateľ sa zaviazal žalobcovi ako nájomcovi

prenechať do užívania dopravný prostriedok (M.) za dohodnutých zmluvných podmienok. V tejto zmluve, ako aj vo Všeobecných zmluvných podmienkach, ktoré tvoria súčasť zmluvy, bola dohodnutá doba nájmu, výška nájmu, ukončenie nájmu, ako aj vzájomné práva a povinnosti. Dňa 3.3.1997 žalobca so žalovaným podpísal aj dohodu o nájomnom, podľa ktorej mal k 1.3.1999 zaplatiť žalobca nájomné žalovanému v celkovej sume 2 988 746 Sk v stanovených mesačných splátkach. V článku V. bod 3 zmluvy bolo dohodnuté, že poistenie dopravného prostriedku zabezpečí žalovaný cez Č. a výška poistného je premietnutá do nájomného. Z článku 5 Všeobecných zmluvných podmienok vyplýva, že žalovaný zabezpečí poistenie dopravného prostriedku, pričom žalobca znáša iba prípadný rozdiel medzi výškou poistného plnenia a výškou skutočných nákladov na opravu vrátane spoluúčasti. Na vozidle došlo k dvom poistným udalostiam. Za poistnú udalosť z 27.2.1999 bolo žalovanému priznané Č. poistné plnenie vo výške 46 026 Sk, bola mu však poukázaná len suma 11 999 Sk a zvyšok vo výške 34 027 Sk bol poukázaný na úhradu nezaplateného poistného, ktoré žalovaný poisťovní nezaplatil. Výška poistného sa však podľa podmienok zmluvy premietla do nájomného plateného žalobcom. Z tejto sumy žalovaný žalobcovi zaplatil iba sumu 5505,80 Sk. Dňa 30.3.1999 došlo k ďalšej poistnej udalosti a poistné plnenie vo výške 9380 Sk bolo opäť použité na úhradu žalovaným nezaplateného poistného. Celkom teda z oboch poistných udalostí žalovaný nezaplatil žalobcovi sumu 49 900,20 Sk. Žalovaný namietal, že počas trvania zmluvy žalobca nezaplatil nájomné za mesiac marec 1999 vo výške 96 499,60 Sk, tiež neplatil nájomné riadne a včas podľa dohodnutých podmienok a zaplatil ho celkom o 58 dní neskôr. Za oneskorené zaplatenie nájomného vznikol žalovanému nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty vo výške 1 % denne z dlžnej čiastky nájomného a v rovnakej výške i zmluvná pokuta za oneskorené zaplatenie akontácie vo výške 76 525 Sk o 3 dni a ďalej úrok z omeškania vo výške 0,05 % denne v celkovej výške 48 602 Sk. Podaním doručeným súdu dňa 17.9.2001 žalovaný si voči žalobcovi uplatnil titulom započítania pohľadávku z titulu horeuvedenej pokuty len do výšky nároku uplatneného žalobcom, teda do výške 49 900,20 Sk a doložil o doklady o platení nájomného žalobcom.

Odvolací súd žalobu zamietol. V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že je nesporné, že žalovaný svojím konaním porušil podmienky zmluvy, keď žalobcovi nezaplatil poskytnuté poistné plnenie, a teda nárok žalobcu je dôvodný. Prílohou zmluvy o nájme bola i dohoda o nájomnom, v ktorej bola dohodnutá výška a termíny úhrady nájomného, pričom podľa čl. 7 bod 2a/ zmluvy pri porušení povinnosti platiť včas a v dohodnutej výške nájomné a poistné, môže žalovaný požadovať zmluvnú pokutu vo výške 1 % denne z dlžnej čiastky. Z dokladov predložených žalovaným vyplýva, že platby nájomného boli poukazované neskôr ako v deň ich splatnosti celkom o 51 dní. Výška sankcie za oneskorenú úhradu nájomného teda prevyšuje sumu uplatnenú žalobcom. Odvolací súd dospel k záveru, že žalobcov návrh je dôvodný a uplatnený vo výške 49 900,20 Sk. Nárok žalovaného je tiež odôvodnený podľa zmluvne dohodnutých podmienok, ako aj podľa článku 7, bod 2a Všeobecných zmluvných podmienok a tento článok je určitý. Pohľadávka žalovaného je spôsobilá na započítanie tak, ako to predpokladá ust. § 580 Obč. zák. v spojení s ust. § 358 Obch. zák. Žalovaný svoj nárok uplatnil len ako obranu proti žalobe, jeho pohľadávka neprevyšuje nárok žalobcu a tento kompenzačný prejav mal za následok zánik vzájomných pohľadávok účastníkov. Ak aj teda nárok žalobcu bol odôvodnený, vzhľadom na kompenzačnú

námietku žalovaného, odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a žalobu zamietol.

Ak veriteľ a dlžník majú vzájomné pohľadávky, ktorých plnenie je rovnakého druhu, zaniknú započítaním, pokiaľ sa vzájomne kryjú, ak niektorý z účastníkov urobí voči druhému prejav smerujúci k započítaniu. Zánik nastane okamihom, keď sa stretli pohľadávky spôsobilé na započítanie (§ 580 Obč. zák.). Na započítanie sú spôsobilé pohľadávky, ktoré možno uplatniť na súde (§ 358 veta prvá Obch. zák.).

Zo zmluvy o nájme dopravného prostriedku zo dňa 3.3.1997 a dohody o nájomnom, ktorá tvorí jej nedeliteľnú súčasť je zrejmé, že nájomné za užívanie dopravného prostriedku za posledný mesiac (marec 1999) účastníci nedohodli. Ak účastníci zmluvy dohodli pevnú sumu, nájom za posledný mesiac žalobcovi podľa zmluvy neprináleží. Skutočnosť, či žalovaný má nárok na nájomné za posledný mesiac (marec 1999) nebola vyjasnená. Z rozhodnutia odvolacieho súdu nie je celkom jasné, aký nárok žalovaného uplatnený voči žalobcovi (z akého titulu), za ktoré obdobie a v akej výške súd započítal. Odvolací súd pri hodnotení kompenzačnej námietky v rámci obrany žalovaného tiež nezohľadnil žalovaný úrok z omeškania vo výške 19 % od 1.4.1999 do zaplatenia.

Podľa § 243b ods. 1 OSP, dovolací súd dovolanie rozsudkom zamietne, ak dôjde k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je správne, inak napadnuté rozhodnutie zruší. Podľa odseku 2 tohto ustanovenia, ak dovolací súd zruší rozhodnutie odvolacieho súdu, vráti mu vec na ďalšie konanie.

Vzhľadom na uvedené dôvody, dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V novom rozhodnutí o veci samej bude potrebné rozhodnúť tiež o trovách dovolacieho konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave dňa 22. apríla 2008

**JUDr. Margita F r i d o v á, v. r.
predsedníčka senátu**

Za správnosť vyhotovenia: